

1 En canvi jo no crec que hagi estat mai real una forma *parpre*, que va usar un cop la Víctor Català. Però és sabut que, encara que gran escriptora, el lèxic i les formes usats per l'autora de *Solitud* són plens de coses artificioses, no sense adaptacions del castellà. Crec que aquesta n'és una. El cas és que des de llavors aquesta forma, que no es documenta en cap font seriosa, va ser preconitzada per alguns filòlegs aficionats i debelladors superficials de castellanismes, com a «adaptació fàcil» del castellanisme *párpado*, i tant Fabra com tota la gent de l'IEC ho van proscriure sempre. En quasi totes les localitats que li atribueix *AlcM* em consta que hi havia un d'aquests «descastellanitzadors» superficials. En tot cas és fantàstic el «ll. vg. *PARPŪLU o *PARPÏRE» que a base d'això vol construir *AlcM*: no hi ha cap base tampoc en lingüística romànica. El culpable en definitiva és Mn. Grieria (*Tresor*) del qual sembla haver tret *AlcM* aquest barbarisme. — 2 S. v., i a la p. 622a posa en contrast aquest mot amb *palpebres* d'Ausiàs Marc.

Parpers, V. *parar* *Parpoiada* 'cosa ridícula' mall. (DAG.), derivat de *perpoi* mall. 'beneïtot' (*AlcM*), i aquest, de *Pere poi* 'poll' aplicada per irrisió a un qual-sevol (*Perè*), que va deixat (amb polls) (cf. *paupa* m.) *Pàrpol*, i el barbarisme **parpre* (invenció de VCatalà), V. *parpella* *Parquedat*, -etat, V. *parcir* *Parquet*, V. *parc* (PARRA)

PARRA, 'cep que creix enlairat', i abans també 'parral, glorieta', mot propi de les quatre llengües romàniques d'Espanya i els Pirineus; d'origen incert; com que en llengua d'oc té la forma *parrāñ* fem., i el sentit de 'clos', 'hort', i el gall.-port. *parreiro*, *parreira*, és 'graner' i 'emparrat, glorieta', és probable que el sentit inicial de *parra* fos 'glorieta, emparrat' i també 'reixat' (d'on el nostre mossàrab *parrella*/BARRELLA i el cast. *parrilla* 'graella'), i que del mateix origen vingui el b. ll. gallo-pirenaic PARRĪCUS 'graner', 'clos', 'pleta'; sembla que tot plegat prové d'un gòtic *PARRA, -ANS, 'clos', 'tanca', 'reixat', 'glorieta', que potser no fou proto-germànic sinó, en última instància, pre-indoeuropeu, possiblement germanització del mateix mot pre-romà que va donar BARRA. □ 1.ª doc.: 1371.

Enumerat com a rima de *guitarra*, *arra*, *barra*, *garra* i altres set o vuit mots en -arra pels diccs. de rims de JMarc i Aversó (§ 522, § 407). En un doc. perpinyanenc de 1402 s'esmenten «cinc monalls ['perxes'] ad opus de les parres» del verger («viridarii») del castell reial de Perpinyà (D-386, *InuLC*); «desijam haver de les parres que són aquí, de rahims de salvar», a. 1409 (CaCandi, *MiscHiCat.* 1, 26); «*parra* o *sep*: vitis, *parra petita*: viticula; *parra* de pati de casa: vitis compluviata», Busa-N. 1507 (E-1-4); «lo sep o *parra* o raýmera: vitis; *parres* que estan per arbres: vites arboribus inductae; *arbres de parres*: arbores vitibus vestitae; *los parralls*: pergula ---», OPou (*ThPu.*, 63), però això últim no deu ser més que una grafia imperfecta per *parralls*, com ho escriu a la p. 74. Ja es tracta evident-

ment de la parra enfiladissa en el *Decam.* català (a. 1429): «--- entrà en un jardí, muntà-se-n per una *parra* amunt --- e quin bon hom à ací, anador de nits, obridor de jardins e pujador de *parres*! --- Així com --- avia dit la dona, ell entrà en lo jardí, e muntant per la *parra* amunt, e trobant la finestra huberta, se n'entrà a la cambra» (III, § 3, p. 173): és iniciativa dels traductors catalans, car Boccaccio hi posava un 'arbre' (*salitor d'alberi*) (ed. 1955, p. 172).

Avui viu en tot el domini lingüístic, fins als extrems: *pārā* «treille» a Vingrau (poble de llengua ja llgd., si bé encara pertanyent al Ross., més al NO. de Salses), 1960; *Font de la Parra* a Clariana de Cardener (1964); una del mateix nom en els Ports, entre Vallibona i Bel (1961); *Carrer* o *Rincó de la Parra*, nom d'un atzac a Alginet; per les serres del Migjorn valencià *Barrac de la Parra* és un nom tan freqüent com a denominació de barrancs agrests i molt silvestres (p. ex. el que hi ha a Vilanova de l'Assafor, 1962), que m'inclino a creure que no s'hi deu tractar pas de parres sinó de *parrisses* o tapereres. A Benasc deu designar més aviat un gran emparrat, judicant per la frase «a la *parra* de la illesia hem cassau un charro», per més que Ferraz ho expliqui «en la *parra* de la iglesia hemos cazado un tordo grande» (p. 45).

Sense passar encara a parlar dels derivats cito, però, a causa de la seva data arcaica, les dades de *parral* en tres docs. de l'Ebre navarrès: «*parralem* de ---», nom genèric de propietats de vinyes en un doc. morisc de Tudela de 1174; en la versió aràbiga del mateix doc., sembla que correspongui a *karm* 'vinya', però com que també s'hi parla molt de *ġinān* 'horts, jardins', i com que en la versió llatina també es parla de *vinea*, fa de mal assegurar si l'equivalència és aquesta o bé més aviat de *parrale* amb *ġinān* i de *karm* amb *vinea*; i així, en efecte, convé interpretar-ho, car en un altre doc. de la mateixa col·lecció, també de Tudela i del mateix any, és evident que *meum parralem* tradueix *al-ġinān allatī labu* 'els horts que li pertanyen' (només és que en àrab parla en 3.ª persona, i en el text llatí, en primera): el sentit de *parrale* en aquests dos docs. és, doncs, 'horts, jardins', Codera, *Rev. de Aragón* 1902, pp. 325 i 406; *parral* és també molt freqüent en el doc. de Tudela de c. 1188, p. p. *Est. Ed. Med. Cor. Ar.* (v, 609).

El sentit de *parra* en castellà i en portuguès és també, bàsicament, el mateix. Ja apareix en un text de l'Alt Aragó de mj. S. XIII, i en dos de c. 1400 (cast. de l'Est i de l'Oest) i en d'altres de posteriors, en tots els quals predomina l'acc. 'parra' («pergorium»), en alguns reduït a 'ceps' i fins a 'mata, rabassa d'una planta', però predominant en cast. una acc. igual a la nostra. En portuguès, la forma *parra* és menys usada, però també antiga, i sovint hi pren el sentit de 'cep', i àdhuc 'pàmpol', avui predominant en la llengua, però l'amplificació *parreira* ja preferida per Camões, ha mantingut el significat català, i és la que ha fet possible que *parra* prengués el nou sentit; en tot cas aquest és també el que orienta el sentit dels derivats del mot, com *aparrado* «baixo, chato» (ja mj. S. XVI, Mendes Pinto,